

Reactie op Akkoord Innovatie Kwaliteit Kinderopvang

Samenvattend:

Het doel van dit basisakkoord is meer veiligheid, minder regeldruk, meer inhoud bij toezicht en meer ruimte voor maatwerk. Kinderopvang Humanitas onderschrijft het streven naar kwalitatief hoogwaardige kinderopvang. Sterker nog, pedagogische kwaliteit is ons bestaansrecht. De bedoeling! Mooi dus dat er aandacht is voor innovatie en versteviging van kwaliteit.

Het voorliggende conceptbesluit, met de verstrekkende en gedetailleerde maatregelen dat er nu ligt, schiet dit doel in mijn ogen echter op onderdelen voorbij:

- Verbetering pedagogische kwaliteit wordt niet gehaald en kent keerzijden:
 - Baby groepen: verticale groepen i.p.v. gewenste horizontale, meer gezichten i.p.v. minder en bekende, grotere groepen, meer onrust. (n.b. uit wetenschappelijk onderzoek blijkt proceskwaliteit belangrijker)
 - BSO: grotere groepen, minder begeleiding, meer onrust
 - Algemeen: betekent ingrijpende veranderingen in de groepssamenstellingen en heeft verregaande personele consequenties;
- Ongewenste marktwerking als neveneffect: focus van aanbieders op lucratieve BSO en/of peuterwerk. Minder aanbieders opvang voor allerkleinsten of tegen hoge kosten voor ouders. Dus minder keuzemogelijkheden.
- Financieel: babyopvang wordt veel duurder en voordelen BSO wegen niet op; zie eerdere reacties en rekenmodellen. Bouwkundige consequenties en aanpassingen nodig. En overigens is vinden van juiste huisvesting überhaupt vaak een uitdaging.

Alle reacties tot op heden beschouwend lijkt de zorg vooral gericht te zijn op de aanpassingen van BKR. Dit brengt dusdanige kosten met zich mee en vergt dusdanig grote inspanning van organisaties dat dit waarschijnlijk ten koste zal gaan van het invoeren van de wijzigingen op het gebied van proces/inhoudelijke verbeteringen die ook een plek hebben in het akkoord. Dat is jammer en onwenselijk: hier is het tenslotte om begonnen.

Aanvullende opmerkingen die me opvallen na de eerste 100 dagen in de sector en waar we mijns inziens aanvullend 'iets mee moeten':

- Kwaliteit wordt getoetst door GGD. In de korte tijd dat ik werkzaam ben in de sector wordt me duidelijk dat deze toetsing en beoordeling verre van uniform is. Verschillende GGD's kijken en beoordelen verschillend. Er is dus geen sprake van uniforme kwaliteitstoetsing. Ik zou een lans willen breken voor meer helderheid en uniformiteit in toezicht en toetsing.
- Kwaliteit wordt lokaal op individuele locaties in de lokale gemeenschap gemaakt en bepaald. Versterking van lokale kracht, met ruimte voor lokale initiatieven en evt. lokale aanpassingen met sterke lokale verankering van toezicht en toetsing. Met een grote rol voor de oudercommissie. Kwaliteit is nl. deels systeemkwaliteit (GGD) en deels ervaren kwaliteit en daarmee subjectief (lijkt wellicht in tegenspraak met hierboven maar is niet geval bij gelijk kader m.b.t. systeem kwaliteit). Dit vraagt verdergaande participatie van ouders én kinderen!
- De sector wordt gekenmerkt door grote schommelingen a.g.v. landelijk beleid. Na grote reorganisaties met dito impact op kinderen -want naast verplaatsing of ontslag van hun leidsters-, dreigt er nu een tekort aan gekwalificeerde medewerkers. Ik tref mensen met een groot kinderhart maar ook moeheid en soms verslagenheid. Ik pleit voor rust, reinheid en regelmaat voor de medewerkers in de sector. Terug naar de bedoeling, het inspireren en faciliteren van vakmensen met een hart voor kinderen.
- In o.a. zorg en onderwijs wordt het werk beschouwd als een vak. Ik gun de kinderopvang hun vak! Zou willen spreken over hetgeen dat men vraagt. Permanente educatie is een mooie start.
- Hoe staat dit conceptbesluit in relatie tot onderwijs en de wensen en belangen aldaar? Er vindt verdergaande integratie plaats van de twee sectoren. Onderwijs biedt kinderopvang aan of gaat dat doen. Zekerstellen van instroom is vaak van levensbelang. Verdergaande samenwerking vindt ook plaats: In Enschede runnen 1 leerkracht en 1 pedagogisch medewerker samen twee groepen in een basisschool. Aanvullende competenties.

- VVE is ook zo'n vraagstuk deze eerste 100 dagen. Uit algemeen onderzoek blijkt dat kwalitatief goede kinderopvang de zelfde effecten sorteert als VVE programma's (tegen lagere kosten). We doen nu aanvullend onderzoek naar effecten van onze pedagogische aanpak in relatie tot VVE. Kinderopvang Humanitas is voorstander van samen kwalitatief goed opgroeien, ontwikkelen en spelen. Waarom niet de 500mln (rijksmiddelen plus toevoeging gemeenten) investeren in kinderopvang met voortzetting in eerste twee jaren van schoolgaande leeftijd? Wel o.b.v. stevige kwaliteitscriteria!
- Level playing field? In harmonisatie is harmonisatie van zowel rechten als plichten van belang. Wat opvalt is dat kostenstructuur (bv. huurpenningen) van peuterspeelzalen van oudsher vaak een andere is.

De volgende pagina's zoomen in meer detail in op de voorstellen en onze mening. Kinderopvang Humanitas sluit zich in algemene zin aan bij opmerkingen die andere aanbieders en ING reeds publiceerden.

Altijd tot toelichting en nader gesprek bereid!

Sacha Ausems
Voorzitter Raad van Bestuur
Kinderopvang Humanitas

Risico's dagopvang

Inzet is om de beroepskracht-kindratio voor baby's te wijzigen van 1 op 4 naar 1 op 3.

Een van de belangrijkste doelen uit het akkoord is kwaliteitsverhoging van de babyopvang. Om dit te bereiken wordt er gekozen voor structurele wijzigingen (BKR, groepsgrootte), terwijl uit recente wetenschappelijke onderzoeken blijkt dat de kwaliteit met name wordt bepaald door proceskwaliteit (interactievaardigheden, ruimte en meubilering, taal, activiteiten en programma).

Kinderopvangorganisaties gaan zich meer richten op peuteropvang en BSO omdat de toekomstige babyopvang veel hogere kosten met zich meebrengt en verder verliesgevend wordt. Daarnaast ontstaat het risico dat peuterspeelzalen in het kader van de harmonisatie een concurrentievoordeel krijgen.

Het tarief dagopvang (0-4) is gebaseerd op een gemiddelde kostprijs over de looptijd van 0 tot 4 jaar, waarbij de kosten van de babyopvang veel hoger zijn dan die van de peuteropvang. Wanneer de kosten van de babyopvang nog verder toenemen en dit onvoldoende tot uiting komt in een gedifferentieerd fiscale maximum uurprijs naar babyopvang respectievelijk peuteropvang, bestaat het reële risico dat de kosten voor ouders gedurende de eerste levensfase van hun kind(eren) onbetaalbaar worden. Dit kan resulteren in een afname van de vraag naar babyopvang en als gevolg hiervan een vermindering van de capaciteit voor babyplaatsen. Dit is voor de keuzevrijheid van ouders én voor de kinderopvang als pedagogisch- en arbeidsinstrument een ongewenste situatie!

Er zullen organisaties zijn die zich zullen terugtrekken uit de markt voor babyopvang. Organisaties die wél nog babyopvang aanbieden, zullen vanuit kostenaspect kiezen voor verticale groepen. Dit leidt per definitie niet tot een hogere kwaliteit van de babyopvang. Baby's gedijen beter in een (kleine) babygroep.

Een andere consequentie is dat er grotere babygroepen komen. Ook dit is niet kwaliteitsverhogend, integendeel. Vier volwassenen en twaalf baby's in één ruimte is vele malen onrustiger en leidt tot een onwenselijk hoog prikkelniveau. Het rijmt bovendien niet met het streven naar vaste gezichten op de groep. Uitgangspunt is maximaal twee vaste gezichten voor horizontale en verticale groepen, waarvan altijd één gezicht op de groep van de baby staat op het moment dat het kind aanwezig is. Dit in verband met de emotionele veiligheid van de baby. Het kind ziet dan weliswaar iedere dag een zogenaamd 'vast gezicht', echter daarnaast zijn er nog drie andere gezichten in de groep!

Er zijn meer pedagogische medewerkers nodig met een gerichte opleiding voor babyopvang: deze zijn echter niet beschikbaar, omdat afgelopen jaren veel minder studenten voor een opleiding in de kinderopvang kozen.

Met het oog op de vaste gezichten op de groep neemt de noodzaak van personeel met arbeidscontracten toe. Het aanpassen van bestaande arbeidscontracten kent een complexiteit die niet van het ene op het andere moment gerealiseerd kan worden.

Planning, roostering en financiële overwegingen zullen nog meer leidend gaan worden voor de samenstelling van groepen. Dit in plaats van criteria m.b.t. wat is goed voor kinderen en wat sluit aan bij de ontwikkelingsfase en behoefte van het individuele kind.

Bij het bepalen van de bouwcapaciteit is altijd rekening gehouden met de actuele m2 richtlijnen alsmede de doorstroom van kinderen. Dit zijn voor kinderopvangaanbieders vaststaande gegevens. Het aanpassen van een groepsruimte naar meer m2 is niet altijd mogelijk of brengt zeer hoge bouwkosten met zich mee. Verder liggen huurovereenkomsten vaak voor een langere periode contractueel vast, waardoor het zoeken naar optimalere alternatieven geen optie is.

Dit alles zal in de overgangperiode gepaard gaan met grote onrust in de kinderdagverblijven, overplaatsingen van pedagogisch medewerkers, aanpassingen van roosters, bouwkundige aanpassingen i.v.m. de vierkante meters enz. En dit na alle onrust de afgelopen jaren!

Bij een wijziging in de groepssamenstelling is daarnaast advies van de Oudercommissie nodig. Dit kan tot grote complicaties leiden.

Risico's buitenschoolse opvang

Inzet is op de beroepskracht-kindratio voor kinderen van 7 tot 13 jaar te verhogen naar 1 op 12.

Een groepsvergroting gaat ten koste van kwaliteit (individuele aandacht, kinderparticipatie en van kinderen die extra aandacht nodig hebben: denk aan 'passend onderwijs, passende kinderopvang).

Het is algemeen bekend dat er meer jonge BSO-kinderen zijn. Bij BSO's met een groot aantal jonge kinderen en relatief weinig oudere kinderen, biedt een groepsuitbreiding dan geen soelaas. Evenals bij de dagopvang geldt dat in veel panden de extra m2 meters die bij een grotere groepsomvang vereist zijn, niet beschikbaar zijn.

Het aanpassen van een groepsruimte naar meer m2 is dus niet altijd mogelijk of is kostbaar. Verder liggen huurovereenkomsten vaak voor een langere periode contractueel vast, waardoor het zoeken naar optimalere alternatieven geen optie is.

In de huidige regelgeving geldt dat er op een groep van 30 aanwezige kinderen van 8+ jaar minimaal 2 beroepskrachten en 1 extra volwassene aanwezig dienen te zijn. In de nieuwe regeling moeten dat 3 beroepskrachten zijn. Dit brengt substantieel hogere loonkosten met zich mee en weegt niet op tegen het voordeel van 12 kinderen van 7 jaar op 1 beroepskracht.

Proceskwaliteit

Bovenstaande structurele wijzigingen in de BKR brengen zoveel kosten met zich mee en vergen zoveel inspanningen van organisaties dat dit ongetwijfeld ten koste zal gaan van het invoeren van de wijzigingen op het gebied van proces/inhoudelijke verbeteringen die ook een plek hebben in het Akkoord. Want er is ook nog het werken mentorschap, het structureel volgen van de ontwikkeling, twee vaste gezichten per baby, coaching op de groep, het hebben van een opleidingsplan (permanente scholing) en concretisering van doelen van Rixsen-Walraven.

Nu al blijkt dat bijna alle reacties op het Akkoord gericht zijn op de wijzigingen in de BKR en dat er nauwelijks wordt ingegaan op de andere wijzigingen die positieve kwaliteitsverbeteringen tot gevolg hebben. Hier is het tenslotte om begonnen!

Tot slot

Wij doen een dringende oproep aan de politiek om deze verregaande en gedetailleerde maatregelen uit het ontwerpbesluit te heroverwegen, gezien de grote impact die de uitvoering zal hebben op onze sector die vanuit zeer onstuimig weer eindelijk in wat rustiger vaarwater terecht lijkt te komen.

Gezien de impact van alle maatregelen is de ingangsdatum van 01-01-2018 volstrekt onhaalbaar.

Het is voorspelbaar dat er organisaties zullen zijn die nu kwalitatief goede kinderopvang bieden maar die het financieel niet zullen redden, waardoor de continuïteit van opvang opnieuw in gevaar komt.

Kwaliteit is een hoog goed, maar bied daarbij dan wel ruimte voor verantwoord maatwerk. Met als uitgangspunt dat het beter moet worden voor alle kinderen, maar ook voor de pedagogisch medewerkers en ouders.